

שיעור סימן צא סעיף ז-ח

המשך סעיף ז

בשר צלי שנפל למליח

25. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיב עמוד א

ההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא, שרייה רב חיננא בריה דרבא מפשרוניה; אמר רבא: מאן חכים למישרי כי האי גוונא, אי לאו רב חיננא בריה דרבא מפשרוניה! קסבר: כי אמר שמואל מליח הרי הוא כרותח, הני מילי - היכא דאינו נאכל מחמת מלחו, אבל האי כותחא - הרי נאכל מחמת מלחו, והני מילי - אבל צלי - בעי קליפה, ואי אית ביה פילי - כוליה אסור, ואי מתבל בתבלין - כוליה אסור.

- (א) הדחה - למקרה שנפל כמות שהוא לא צלוי ואינו מתובל ואף אין בו בקעים.
(ב) קליפה - למקרה שנפל צלוי.
(ג) נאסר כולו - למקרה שנפל מתובל בתבלין, או כאשר יש בו בקעים.

בראשונים יש שתי הסתפקויות לגבי גמרא זו:

- א. 'צלי קליפה בעי' - האם מיירי בצלי חס וצריך קליפה מדיני צלי או שמא אפילו צלי צונן וכיון שעבר צליה נוח יותר לבלוע ממליח הנאכל מחמת מלחו?
ב. 'אית ביה פילי' - האם זה קאי הצלי (צונן או רותח) או קאי אף החי?
שאלות נוספות לדיון:
ג. האם הי"ה בשאר בשר או שמא נאמר דווקא בבר גוזלא שבשרו רך?
ד. מה שאמרו שאם יש בו בקעים כולו אסור. אם יש 60 בגוזל נגד הכותח, האם הגוזל מותר?
ה. מה נקרא מתובל?

26. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה יט

עוף שחוט שנפל לחלב או לכותח שיש בו חלב, אם חי הוא מדיחו ומותר, ואם צלי קולפו, ואם היו בו פלחים פלחים או שהיה מתובל בתבלין ונפל לחלב או לכותח הרי זה אסור.

27. בספר התרומה בסימן ס"ג: גבי גוזלא וז"ל אבל אם היה צלי אפילו הוא צונן בולע שפיר איסור לח שאצלו אך אינו צריך רק קליפה, ואפילו הוא חי אי אית ביה פילי אז אסור הכל, ושמא הוא הדין גבי שאר בשר אם הוא צלי ונפל בחלב או נטף חלב עליו צריך קליפה אף על גב דשניהם צוננין ולא נימא שאני גוזלא דרכיך.

התרומה ועוד ראשונים מחדשים שיתכן שתערובת בב"ח תהיה אסורה כולה אפילו בצונן בצונן (אף שאינו מלוח). והטעם הוא שכיון שהבשר רך אף שהוא חי וצונן כיון שיש בו בקעים הוא בולע דרך

הנקבים. וכן אם יש בו תבלין התבלין מרכז אותו והוא נוח לבלוע ועוד דאגב חריפות התבלין החלב נבלע בתוך הבשר.

28. תורת הבית הארוך בית ד שער א דף ג עמוד ב

ופירש רש"י ז"ל שהבר יונה מליח היה אלא שהיה נאכל מחמת מלחו וכן הכמכא נאכל הוא מחמת מלחו ... וכן כתב גם הרמב"ם ז"ל שהכמכא נאכל הוא מחמת מלחו והילכך הוה ליה צונן לתוך צונן ובהדחה בעלמא סגי ליה והני מיילי חי כלומר חי צונן, אבל צלי רותח קליפה בעי. כ"כ הראב"ד ז"ל. ... (לרשב"א ודעימיה לומד שחי פירושו צונן, וצלי פי' רותח)

תורת הבית הארוך בית ד שער א דף ג עמוד ב

... ואי קשיא לך לדברי רש"י ז"ל כיון דצלי רותח הוא אפילו אי לית ביה פילי היאך מספיק לו בקליפה והלא הכמכא רך וחזר הבר יונה שנפל לתוכו חם להיות כמתבשל בתוכו. י"ל כל שנפל הבר יונה בתוך הכמכא הוה ליה כחם לתוך צונן וקיימא לן כשמואל דאמר בפרק כיצד צולין דתתאה גבר ומצנן הוא את החם העליון אלא שעד שתחתון מקרר אותו בולע קצת וקליפה בעי כדאיתא התם בפרק כיצד צולין ואעפ"י שהבר יונה שוקע בתוך הכמכא ונמצא הכמכא צף על הבר יונה אינו כצונן לתוך חם דכל שהוא במקומו הוא הגובר והילכך כיון שנפל הבר יונה בתוך הכמכא שהיא במקומו הוא הגובר ומקרר הבר יונה דנפל לגווייה בקליפה סגי ליה כנ"ל.

ש"ך כא: דע שיש בענין זה ג' שיטות

- ✓ ספר התרומה והשערים והרא"ש והטור ומהרי"ל ושאר פוסקים סוברים דבשר צלי אפילו צונן שנפל לחלב אפילו נאכל מחמת מלחו בעי קליפה, ואם יש בבשר בקעים או שהוא מתובל בתבלין אפילו הוא חי כולו אסור,
- ✓ ודעת א"ז והגהת מרדכי בשם מהר"ף והסמ"ק נראה דצלי צונן צריך קליפה, ואי מתובל בתבלין או יש בקעים והוא צלי צונן כולו אסור, אבל בחי לא וכן דעת הסמ"ג, וכן כתב הרא"ש שלכאורה משמע הכי, וכן דעת מהר"ם מרוטנבורג בתשוב' ס"י רי"ח, וכן דעת הכל בו, וכן נראה דעת האו"ח כלל ל', וכן מהרא"י וכ"פ מהרש"ל שם, והרב בת"ח כלל כ"ב...

✓ ודעת הראב"ד והרשב"א והר"ן דאם הצלי צונן לעולם א"צ אלא הדחה, אלא דאם הוא רותח צריך קליפה, ואם יש בו בקעים או מתובל בתבלין והוא רותח כולו אסור, ומשמע מדברי הרשב"א שם שכן דעת רש"י, וכן משמע באמת דעת רש"י בפי' כיצד צולין (עו.),

להלכה

סימן צא סעיף ז: הא דמפליגין בין נאכל מחמת מלחו לאינו נאכל מחמת מלחו, הני מילי בבשר חי, אבל צלי רותח שנפל למליח, אפילו נאכל מחמת מלחו, בעי קליפה. ואם יש בו בקעים, או שהוא מתובל בתבלין והוא צלי רותח, כולו אסור. הגה: וה"ה אפוי ומבושל (מהרא"י בהגה' ש"ד והגהת מרדכי וסמ"ק ורש"ל). וי"א דאפילו הם צוננים, דינא הכי (ב"י לדעת הרא"ש ובת"ה וטור), וכן יש לנהוג אם אין הפסד מרובה.

ש"ך כא: אבל צלי כו' ... כאן בהג"ה מיקל במקום הפסד מרובה, וצ"ע אם יש להקל כיון דהרבה פוסקים סוברים כן אפי' בחי, ועוד דבש"ס משמע דמיירי

בצלי צונן, וכמ"ש התוספות בפי' כ"צ דף ע"ה ע"ב ד"ה ואם צלי כו' ובפג"ה דף צ"ו ע"ב ד"ה עד שמגיע כו' ע"ש, וכ"כ הגה"מ פט"ו מהמ"א והעט"ז סתם לגמרי כדברי המחבר, ולא נהירא כלל.

ואם יש בגוזל 60 נגד הכותח הגוזל מותר (יד יהודה, בית מאיר).

פר"ח, חוות דעת ביאורים יד: נראה דכאן לא מהני ששים, ואף דאיכא ששים אסור הכל, דאינו ידוע עד כמה הוא מתפשט מחמת הבקעים. וכן הסכים הזב"צ. וכל זה בבשר שיש בו בקעים אבל אם אין בו בקעים והוא מתובל ודאי בטל ב 60.

ז"צ נו: או שהוא מתובל בחבלין וכי' - וצריך שיהא מתובל בתבלין עד שלא יהא נאכל מחמת תבלו. כנ"הג הג"בי אות מב. חו"ד חי' סק"כ.

כה"ח ע: בהגה. וי"א דאפי' הם צוננים דינא הכי וכן לנהוג אם אין הפ"מ, ולענין דינא אנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל דדוקא צלי רותח אם יש בו בקעים או מתובל בתבלין אסור, אבל צלי צונן אינו אוסר, וכן בשר חי מותר, ומיהו בעל נפש יחמיר לעצמו ויאסור בצלי צונן כד"ק.

העולה מהאמור:

א. צלי צונן:

- (א) לדעת מרן השו"ע בכל ענין סגי בהדחה (כרשי"י, הרשב"א, הראב"ד והר"ן).
- (ב) לדעת הרמ"א יש לאסור שלא במקום הפמ"ר, אם אינו מתובל ומבוקע כ"ק, ואם מתובל או מבוקע בכולו.
- (ג) לדעת הט"ז אם אינו מלוח כלל מודה להרמ"א, ואם מלוח קצת אוסר אף במקום הפמ"ר.
- (ד) הש"ך נוטה להחמיר אפי' כשאינו מלוח כלל ואפי' במקום הפמ"ר.

ב. חי ואית ביה פילי - לשר'ע בודאי מותר בהדחה, להרמ"א הש"ך והט"ז ג"כ אפשר להקל. ואולם בביאור הגר"א פסק כסה"ת בבשר חי מבוקע.
ג. צלי וותח שנפל לחלב צונן ושקע בתוכו - מרן השר'ע פסק כהרשב"א דסגי בקליפה, ובדעת הרמ"א נחלקו הש"ך והחור"ד - להש"ך אפשר שיודה הרמ"א לשר'ע וסגי בקליפה. להחור"ד יש לאסור לשיטת הרמ"א דאזיל כהתוס' וממילא אוסר בכדי נטילה וכפסק הסמ"ג הגמ"י והאר"ה.

בשר בחלב שנאסר ע"י מליחה או כבוש, מותר בהנאה

ב"י סימן צא: כתב האגור בשם המרדכי (ע"ז סי' תתכח), יש להוכיח דאם נאסר בשר בחלב ע"י מליחה או על ידי כבוש, דדוקא באכילה אסור ולא בהנאה, ויש דוחים, הילכך המתיר בהנאה אין מוחין בידו כל כמה דלא אשכחן ראייה לאיסור עכ"ל.

רבי עקיבא איגר - או ע"י כבוש.
בשר שור שנפל לתוך חלב

שימון צא סעיף ח: אין בשר בחלב נאסר ע"י מליחה או ע"י כבוש, אלא באכילה, אבל לא בהנאה.
שהעבירו מהאור, י"ל למה דפסק בש"ע א"ח (סי' שי"ח) דאפילו בכ"ר לא בשלה, א"כ אף דבלע ופלט מכל מקום הוי רק כמו כבישה ומותר בהנאה.
כה"ח עב: כתב בחי' רע"ק ... ונראה בזה הכל לפי הראות, דאם אנו רואין שלא נשתנה הבשר ע"ז אז מותר בהנאה, אבל אם נשתנה הר"ז שלט בו החום של חלב ואסור בהנאה.
שאלה: האם ההיתר של בב"ח מדרבנן מותר בהנאה הוא לכתחילה או רק בדיעבד? נ"מ האם מותר למלוח או לכבוש בב"ח עבור גוי?
הפ"ת מתיר לכתחילה למלוח ולכבוש לגוי. וכן מתיר לבשלו לבדו למרות שיש בבשר טעם חלב ע"י כבישה.

ז"צ נט: וה"ה משום בשול, כגון למלוח לגוי הבשר בחלב או לכבוש בשר בחלב מותר. פר"ת הק"י.
כה"ח עג: אבל לא בהנאה. בב"י בשם האגור כתב דיש דוחין סברא זו, רק המתיר בהנאה אין מוחין בידו עכ"ל, והכא בש"ע פסק לקולא משום דאיסורא דרבנן הוא, וא"כ משמע דוקא שכבר נעשה אין לאסור, אבל לא לעשות כן לכתחילה, ודלא כפר"ת או' י"ז שכתב למלוח לגוי בב"ח או לכבוש מותר דמשמע אפי' לכתחלה. גם מ"ש שם הפר"ת וה"ה משום בישול, דמשמע דאין בו איסור בישול אחר מליחה או כבישה, עיין לעיל סי' פ"ז או' י"ב שכתבנו בשם פר"מ דאם בישלו אחר מליחה וכבישה אסור מה"ת ואסור בהנאה. יעו"ש.

פרי מגדים פתיחות פתיחה להלכות בשר בחלב: ... והנה כבוש ומליחה וכדומה דלא הוה אלא דרבנן יזהר ליתנם לעובד כוכבים קודם שיבשלנה, דאי יבשלנה ישראל יאסור בהנאה אף שבלוע מקודם ע"י כבישה, כשיבא לבישול יהא נאסר מן התורה גם יהיה חייב משום בישול וכאמור, וזה פשוט.
הליכות עולם ח"ז עמ' יב: בשר שנכבש בתוך חלב מעת לעת, אסור באכילה ומותר בהנאה, ואסור לבשלו אפי' לבדו. ואם עבר ובישלו יש אוסרים אותו בהנאה, ויש מתירים (פר"ת), ובמקום הפסד מרובה יש לסמוך על המתירים למוכרו לגוי.